

Vlaams
Parlement

vergadering **C35 – CUL4**
zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 17 oktober 2013

INHOUD

- Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, en tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over een nieuw museum van diversiteit in Brussel
- 2131 (2012-2013) 3
- Vraag om uitleg van de heer Marius Meremans tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de toekomstnota over de collectie Ghysels
- 2170 (2012-2013)
- Vraag om uitleg van de heer Erik Arckens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de problematiek van het depot- en het collectiebeheer
- 2217 (2012-2013) 6
- Vraag om uitleg van mevrouw Yamila Idrissi tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de sluiting van het Herman Teirlinckhuis in Beersel
- 2228 (2012-2013)
- Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het Herman Teirlinckhuis
- 2263 (2012-2013)
- Vraag om uitleg van de heer Erik Arckens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de reacties op de aangekondigde sluiting van het Herman Teirlinckhuis
- 2300 (2012-2013)
- Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de sluiting van het Herman Teirlinckmuseum in Beersel
- 2316 (2012-2013) 12

■

Voorzitter: de heer Philippe De Coene

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, en tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over een nieuw museum van diversiteit in Brussel - 2131 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Voorzitter, minister, collega's, de Brusselse Regering heeft het idee – en ik vind het persoonlijk een interessant project – om te werken aan een 'Huis van de Diversiteit'. Brussel is een bijzonder diverse stad, dat weten we allemaal. Brussel is razendsnel geëvolueerd en is de wereld in het klein. Het idee is om die diversiteit in kaart te brengen: de geschiedenis, de migratiestromen en de troeven voor onze hoofdstad.

In het parlement van de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF) werd het project bekendgemaakt en men refereerde aan de Parijse 'Cité nationale de l'histoire de l'immigration'. Het toekomstige museum zou een overzicht brengen van de geschiedenis van de migratiestromen naar Brussel, op een levendige manier, met getuigenissen, archieven enzovoort. Het project is nog maar in een prille fase. Er bestaat nog geen duidelijkheid over de financiering of de concrete locatie.

Het 'Huis van de Diversiteit' zal een belangrijke culturele taak vervullen in onze hoofdstad. Omdat cultuur een gemeenschapsbevoegdheid is, zal Vlaanderen mee bevoegd zijn. Er zijn nog wat moeilijkheden met de financiering van dat huis. Eventueel kan de vraag komen of de Vlaamse Gemeenschap mee haar schouders onder dat project wil zetten, wat niet onmogelijk zou zijn, omdat cultuur in essentie een gemeenschapsbevoegdheid is. Brussel kan natuurlijk zelf huizen en musea oprichten en op sommige domeinen is het ook nuttig om dat te doen. De vraag is dan hoe we daar als gemeenschap mee omgaan.

Minister, bent u ingelicht over of betrokken bij het concept van het Huis van de Diversiteit? Zo neen, zult u hiervoor de nodige stappen zetten? Hoe staat u tegenover dit initiatief? Bent u bereid om desgevallend een bijdrage voor dit initiatief te onderzoeken? Bent u bereid om op de een of andere manier, als de vraag zou komen, mee uw schouders onder dit project te zetten? Dit project is ook erg betrokken op Vlaanderen want Brussel heeft maar één grens, met Vlaanderen, en is bovendien onze hoofdstad.

Er zijn in Brussel al enkele interessante initiatieven rond diversiteit. Eentje daarvan heeft het momenteel zeer moeilijk, Daarkom, dat in deze commissie heel geregeld ter sprake komt. Zijn er eventueel dwarsverbindingen mogelijk tussen datgene wat wij al doen in Brussel rond diversiteit en samenwerking met en tussen gemeenschappen, en het nieuwe project, dat zich in een eerste fase bevindt?

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

De heer Marius Meremans: Voorzitter, minister, collega's, het is altijd wel iets met Brussel: een nieuw stadion, een museum voor moderne kunst aan het kanaal, iets met het Bruegelhuis. Het lijkt alsof die stad een nieuwe geldader heeft ontdekt, misschien een noordelijke, wie weet. Ik lees dat in elk geval. En net als de heer Delva, stel ik me dan de vraag naar de locatie, de financiering, en daar lees ik dan toch heel wat minder over. Vergeef me mijn scepticisme. Ik heb niets tegen de inhoud, want voor een deel kan ik me daarin vinden. Kijk ook naar het Red Star Line Museum in Antwerpen. Ik heb wel schrik dat een aantal ballonnetjes worden opgelaten die dan snel weer worden doorprikt en neerkomen.

Ik vind inderdaad dat cultuur een gemeenschapsbevoegdheid is en dat Vlaanderen in Brussel een verantwoordelijkheid heeft, maar voor de uitvoering van dit project ben ik toch sceptisch. Minister, hoe staat u tegenover dit project? Hebt u al een signaal ontvangen?

De voorzitter: Mevrouw Zamouri heeft het woord.

Mevrouw Khadija Zamouri: Voorzitter, minister, collega's, ik zou me graag aansluiten bij de vraag van de heer Delva. In het Brussels Hoofdstedelijke Gewest is er al een duidelijke optie genomen door parlamentslid Ahmed Mouhssin, die aan staatssecretaris Madrane naar een stand van zaken heeft gevraagd, waarna de Brusselse Regering onmiddellijk het museum van migratie heeft omgedoopt naar 'Huis van de Diversiteit'. Ze hebben toen ook gezegd dat ze alles in het werk zullen stellen om dit alles binnen een redelijke termijn te verwezenlijken. De politieke wil is dus duidelijk aanwezig. Er moeten alleen nog partners worden gevonden en financiering. Ik ben benieuwd naar die financiering, los van het feit dat het idee de moeite waard is om te onderzoeken.

In het cultuurplan voor Brussel van het Brussels Kunstenoverleg was er ook sprake van een museum van de immigratie onder het hoofdstuk 'Interculturaliteit'. Daarin staat: "We moeten meer te weten komen over hoe men cultuurparticipatie best stimuleert. Middels een inventaris van good practices kunnen de middelen efficiënter worden verspreid en kunnen bestaande en duurzame initiatieven worden versterkt." Er wordt ook gezegd: "Ten slotte heeft Brussel ook kennisruimte nodig zoals een museum van de immigratie dat het cultuurerfgoed van verschillende gemeenschappen voorstelt en promoot." Dit staat in het cultuurplan voor Brussel: voorstel 5 op pagina 23.

Ik sluit me dus aan bij de heer Delva, met de vraag of u al betrokken bent geweest. Welke stappen zal Vlaanderen zetten? Hebt u een zicht op het concept en is het project al duidelijk omschreven of niet?

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Voorzitter, minister, collega's, ook ik wil me graag aansluiten bij de vraag van de heer Delva. Hij heeft al alles uiteengezet. Ik wil wel iets nuanceren: hij sprak over een diverse stad, maar Brussel is vandaag een superdiverse stad, een laboratorium waar op het vlak van diversiteit heel wat gebeurt en waar Vlaanderen een voorbeeld voor de andere gemeenschappen kan zijn.

Ik heb de 'Cité nationale de l'histoire de l'immigration' in Parijs zelf bezocht. Het is een heel mooi voorbeeld van wat men kan doen met erfgoed en immigratie en het geheugen, niet alleen het korte maar ook het iets verdere, voor een stad en de verschillende gemeenschappen die er in Brussel zijn.

Ik heb begrepen dat dit project nog in een zeer premature fase is. Het idee is er, en dan moet je met de verschillende overheden gaan samenzitten om te proberen tot een samenwerking te komen. Cultuur is gemeenschapsbevoegdheid. Vlaanderen heeft voldoende punten om erbij betrokken te worden. Misschien kan er in het kader van het samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en de Franse Gemeenschap dat u samen met uw collega Laanan hebt afgesloten, een eerste piste naar voren worden geschoven.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, ik heb vandaag versterking bij. Laurien vervangt mij als minister en Arend vervangt mijn woordvoerder. Voorzitter, als u het goed vindt, zal Laurien een klein stukje van mijn antwoord geven. Ze heeft een goede briefing gekregen.

Laurien: De heer Delva vroeg of de minister betrokken was bij het concept van het 'Huis van de Diversiteit'. Neen, de minister was niet betrokken en haar collega Pascal Smet ook niet. Tot op vandaag is ze dus nog niet betrokken bij het project. Het moet, zoals ze heeft begrepen, ook nog concreet worden uitgewerkt. Ze is wel nog steeds bereid om overleg te plegen met de initiatiefnemers van dit project. (*Applaus*)

Minister Joke Schauvliege: Collega's, u ontdekte misschien enig talent bij Laurien, maar zij is de dochter van collega Karin Brouwers. Misschien zit het in de genen om dit te doen.

Laurien, ik dank je en ik ga nu verder met het antwoord.

U vroeg hoe ik stond tegenover dit project. We zijn nog niet concreet betrokken bij dit project. Ik kan er dus niet tot in het detail op ingaan. We hebben er al wel een aantal keren over van gedachten gewisseld. De maatschappelijke en culturele diversiteit ligt zowel mijn collega Pascal Smet als mezelf heel na aan het hart.

We nemen tal van initiatieven. Er is de engagementsverklaring ‘etnisch-culturele diversiteit’ en de aandacht voor culturele en maatschappelijke diversiteit die gevraagd wordt van de meerjarig gesubsidieerde kunstorganisaties. De culturele en maatschappelijke diversiteit wordt als criterium ook uitdrukkelijk verankerd in het voorstel van het nieuw Kunstendecreet. FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, zet sterk in op erfgoed en migratie vanuit de overtuiging dat kennis van elkaars erfgoed kan leiden tot een beter wederzijds begrip en respect. Indien cultuurorganisaties die door de Vlaamse overheid worden ondersteund, zoals Daarkom, vanuit hun missie en doelstellingen een bijdrage kunnen leveren aan dit initiatief, sta ik daar uiteraard achter. Het is echter aan deze organisaties zelf om na te gaan of het binnen hun werking past om een rol te spelen in dit initiatief. Minister Smet zet binnen zijn Brusselbeleid via projectmiddelen in op de diversiteit van Brussel. Als minister van Onderwijs startte hij een proefproject over de onderwijsaanpak in concentratiescholen. Het decreet Lokaal Jeugdbeleid zet meer middelen in op centrumsteden en gemeenten met een hogere mate van achterstelling. Via het JeugdOnderzoeksPlatform wordt gepeild naar het beeld van jongeren over diversiteit. Tegelijkertijd probeert hij impulsen te geven aan allochtone jeugdbewegingen, of via het jongerenpact en het Vlaams jeugdbeleidsplan, aan diversiteit in alle beleidsdomeinen die raken aan jeugd.

Het is onmogelijk in te schatten hoe de bestaande projecten en initiatieven zich moeten verhouden tot het idee van een museum van diversiteit in Brussel. Zoals de heer Meremans zegt, is het inderdaad nog maar een idee. We zijn nog niet betrokken en hebben nog geen zicht op de concrete invulling. We zijn uiteraard altijd bereid tot overleg wanneer zich dit zou aandienen. De Brusselse Hoofdstedelijke Regering zal misschien een initiatief nemen.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, hartelijk dank voor het antwoord. Het is goed dat de minister nog eens een paar van haar acties en de acties van minister Smet rond diversiteit heeft opgelijst. Het is inderdaad een aandachtspunt van deze regering.

Collega Meremans, het klopt dat dit project nog maar in een prille fase zit, maar soms is het goed om heel snel op de bal te spelen. Ik denk dat dat project kans op slagen heeft. Als het zo zou zijn, dan zou het jammer zijn, gewoon omdat er geen poging is ondernomen om een link te leggen met de Vlaamse Gemeenschap. Dat was de reden van mijn vraag. Ik heb van de minister begrepen dat zij bereid is om overleg te plegen en te onderzoeken op welke manier eventueel stappen kunnen worden gezet.

In de huidige fase van het project ben ik blij met het antwoord. Het kan ook niet concreter zijn. Het klopt ook dat er waarschijnlijk stappen moeten worden gezet op dat vlak door de Brusselse Regering naar de gemeenschapsregeringen toe. Het gaat over zo’n fundamenteel onderwerp binnen onze hoofdstad, de stad die wij met zijn allen verdedigen, binnen dit parlement en buiten dit parlement. Het gaat over de essentie van wat onze stad heeft meegemaakt de laatste twintig of dertig jaar. Er komt een project op tafel. Dan vind ik dat het logisch is dat we er hier over praten en dat we de minister ondervragen.

Ik ben blij met het antwoord van de minister. We zullen wel zien wat er allemaal van zal komen. Ik heb begrepen dat er een uitgestoken hand is en ik hoop dat die uitgestoken hand navolging zal kunnen krijgen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: De collega is tevreden met mijn antwoord. Er zijn verder geen bijkomende vragen gesteld. Zoals gezegd zijn we altijd bereid tot overleg. Vandaag kan ik niet verder in concrete details gaan.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Ik dank de minister voor haar antwoord. Voortbordurend op wat de heer Delva zei, namelijk dat de Brusselse Regering wellicht wel met de Franse Gemeenschapsregering en de Vlaamse Regering moet gaan praten als men wil dat de beide gemeenschappen erbij betrokken zijn, dan herhaal ik dat het samenwerkingsakkoord daar een oplossing kan bieden, en dat de Vlaamse minister van Cultuur en de minister van Cultuur van de Franse Gemeenschap gezamenlijk een positie kunnen innemen in dit dossier, al is het in een zeer preliminaire fase. Er kan misschien een principebeslissing worden genomen rond het idee van een dergelijk museum.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Idrissi, dat kan daar perfect in passen. Het zou een mooi voorbeeld zijn. Ik hoop ook dat het akkoord snel in dit parlement kan worden behandeld en goedgekeurd. Dat zou fijn zijn. Het is in het Waals Parlement ondertussen al gebeurd. Ik hoop dat dat ook snel bij ons kan. Dan kunnen we echt heel concreet op het terrein werken. Dat neemt niet weg dat we ondertussen ook contacten hebben. Maar het zou fijn zijn als dat wat kan worden geformaliseerd.

Ik wil hier ook heel uitdrukkelijk zeggen dat het niet de bedoeling is van het cultureel akkoord met de Franse Gemeenschap dat wij van bovenaf samenkomen op beleidsniveau en zeggen wat we gaan doen. Het is de bedoeling dat de initiatieven vanuit het veld komen. Ook hier, als er concrete vragen komen – maar we hebben nog geen concrete vragen gehad – zullen we daar uiteraard samen met de Franse Gemeenschap naar kijken en een standpunt innemen. Het is wel een beetje moeilijk om dat op eigen initiatief te doen. Wij wachten echt op vragen vanuit het veld wat dat betreft.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Marius Meremans tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de toekomstnota over de collectie Ghysels
- 2170 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Erik Arckens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de problematiek van het depot- en het collectiebeheer
- 2217 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

De heer Marius Meremans: Voorzitter, minister, ‘Daar is de orgelman, daar is de orgelman’, een liedjestekst van wijlen Wim Sonneveld. Er zijn al vragen gesteld over de fameuze collectie Ghysels, een bijzondere collectie authentieke draaiorgels. Sinds in 2010 het open Belgisch kampioenschap voor draaiorgels heeft plaatsgevonden, heb ik er mijn hart aan verloren. Het is een collectie van Joseph Ghysels, die door toenmalig minister Anciaux is aangekocht in het kader van het topstukkenbeleid. Dat was in 2007.

Ik ben natuurlijk heel blij met die aankoop, maar dan begint meestal een zoektocht naar een geschikt onderkomen. Dat is geen evidentie, de collectie neemt nogal wat plaats in. De muziekinstrumenten werden eerst ondergebracht in de Vierkante Koer van het Jubelparkmuseum, waar er de tentoonstelling ‘Continental Superstar’ aan gekoppeld werd in

2009. In september 2010 werd de collectie overgebracht naar een depot van ons aller Katoen Natie in Kallo, waar ze zich nog steeds bevindt. Er is het project 'Expert in de klas' waar via een liveverbinding een digitale rondleiding gegeven kan worden door een gids die zich in het depot bevindt.

Tot op heden is er voor de collectie nog geen definitief onderkomen gevonden. Minister, u schreef in uw beleidsbrief Cultuur 2012-2013 dat u voor de collectie Ghysels een toekomstnota zou voorleggen aan uw collega's.

Ik had graag een stand van zaken wat betreft deze toekomstnota. Is die toekomstnota reeds klaar? Zo nee, wanneer zou die klaar kunnen zijn? Welke actoren uit de sector hebben aan die toekomstnota hun medewerking verleend? Indien de nota reeds is afgerond, welke toekomst is er dan voor de collectie Ghysels? Welke mogelijkheden zijn er voor de ontsluiting van die mooie verzameling? Wij huren het depot van Katoen Natie. Tot wanneer loopt dat huurcontract? Hoeveel betalen wij daarvoor per jaar?

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Eric Arckens: Voorzitter, minister, collega's, ik heb een vraag over ongeveer hetzelfde maar toch iets helemaal anders. De problematiek van collectie- en depotbeheer is bekend. We weten dat u hiermee vertrouwd bent en dat u inspanningen levert. Toch moet worden gezegd dat Vlaanderen, zoals helaas op veel gebieden van cultuurbeleid, een historische achterstand heeft en die dus moet inhalen.

De grootste problemen met betrekking tot deze thematiek zijn: gebrek aan depotruimte, gebrek aan kwaliteit van depotruimtes en, jammer genoeg zoals steeds, gebrek aan middelen. De gevolgen hiervan zijn onder meer dat ons erfgoed onvoldoende publiek en wetenschappelijk wordt ontsloten, dat conservering vaak suboptimaal is en dat de roulatie van erfgoedstukken bijzonder stroef verloopt. Voor een uitgebreide analyse van de problematiek verwijst ik in het kader van deze vraag graag naar het werk en de aanbevelingen van de ons niet onbekende professor Annick Schramme van de universiteit van Antwerpen. Daaruit licht ik ook elementen, onder meer een artikel in De Standaard van 25 juni 2013, 'Kunstendepots alleen volstaan niet', en ook het rapport 'Museumdepots', dat werd uitgebracht in 2012.

Minister, omdat vele instellingen het water aan de lippen staat, wordt gezocht naar alternatieve oplossingen, die echter weer nieuwe problemen oproepen. Afstoting van delen van collecties, of, met een zachter woord 'ontzameling', is er daar een van. Maar dit ligt gevoelig en roept vaak hevige reacties op. Ik denk dat dat logisch is omdat het erfgoed van de gemeenschap belangrijk is en de publieke verbondenheid ermee meestal – gelukkig maar – groot is. In dat verband stelt Annick Schramme terecht dat men bij ontzameling rekening moet houden met de verzamelgeschiedenis en een toekomstvisie moet hebben. Hoe dan ook moet men voorzichtig omgaan met ontzameling. Ook gaan stemmen op om de zogenaamde weescollecties, stukken die nooit uit het depot komen, in goedkopere depotvormen onder te brengen of geheel af te stoten. Ook dat is echter niet vanzelfsprekend. Minister, we moeten realistisch zijn, ontzameling is niet per definitie onbespreekbaar en niet alles is inderdaad even waardevol. Een taboe moeten we hier dus niet van maken, maar de grootste zorgvuldigheid is geboden. Waardering voor deze of gene kunst fluctueert immers historisch, esthetisch en maatschappelijk en we mogen geen keuzes maken die later zouden worden betreurd. Onze verantwoordelijkheid voor het erfgoed is groot.

Het verbeteren van de depotmogelijkheden is een beleidsprioriteit van u. Kunt u daarom het volgende toelichten? Wat is de huidige status quaestionis en welke vorderingen zijn er gemaakt? Wat is het standpunt inzake ontzameling en weescollecties? Bestaan daarover richtlijnen voor de betrokken instellingen? Op welke wijze wordt in dit verband met deze problematiek samengewerkt met de lagere overheden?

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, collega's, als ik collega Arckens Latijnse termen hoor gebruiken, bedenk ik dat het toch spijtig zou zijn dat met de grote onderwijshervormingen het Latijn op een achterplan geschoven wordt. Maar dit doet natuurlijk niets ter zake bij deze vraag.

Minister, u weet dat ik reeds van in het begin van de legislatuur verschillende vragen heb gesteld over de collectie Ghysels, toen die nog in het museum aan de 'Cinquantenaire' was ondergebracht. Dat was alleszins geen goede plaats om de orgels, die heel gevoelig zijn, te bewaren.

U weet dat de bewaring van de collectie moeilijk is, omdat de orgels ook regelmatig bespeeld moeten worden. Als ze niet bespeeld worden, kunnen ze niet bewaard worden en dan gaan die dingen gewoon stuk. Nu staan ze in een depot van Katoen Natie. Het mag trouwens gezegd worden dat Katoen Natie een voortrekker is wat betreft het bouwen van depots waar kunst- en erfgoedvoorwerpen kunnen worden bewaard. Dat op dit moment in Europa een commercieel bedrijf dit doet, is redelijk uniek. Natuurlijk hangt er een serieus kostenplaatje aan. Ik vraag me af in hoeverre het haalbaar blijft om, wat de heer Arckens aanhaalt, veel collecties daar onder te brengen. We stellen vast dat heel veel collecties gewoon in depots worden ondergebracht omdat men er niet in slaagt om ze te ontsluiten.

Dat was ook altijd het probleem met de collectie Ghysels. Ik heb u meermaals gevraagd welke mogelijkheden er zijn om de collectie te ontsluiten. U antwoordde steeds: "We zijn er mee bezig. We bekijken dat. We zijn erover aan het nadenken." De legislatuur loopt stilaan op haar einde. Als we nog iets met die collectie willen doen, is het daarvoor nu het moment. Zo niet, vrees ik dat de collectie Ghysels in de vergetelheid dreigt te geraken. Ik dank u alvast voor het antwoord.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, dames en heren, dit onderwerp is hier inderdaad al een aantal keer aan bod gekomen. U stelt eigenlijk twee vragen. Er is de heel specifieke vraag over de collectie Ghysels en er is de algemene problematiek die de heer Arckens aanhaalt over depot- en collectiebeheer.

Ik zal beginnen met de orgelcollectie Ghysels. We zijn inderdaad al een tijdje op zoek naar een ideale locatie. Het zijn stukken die heel veel plaats vergen en die ook in goede omstandigheden bewaard moeten worden. Het agentschap Kunsten en Erfgoed is heel actief op zoek gegaan naar locaties die hiervoor in aanmerking komen. Het heeft een soort screening gedaan en het heeft contact opgenomen met de eigenaars. Natuurlijk heeft het agentschap ook gewerkt aan een toekomstplan om de collectie zo veel mogelijk open te stellen en om ervoor te zorgen dat die getoond en gezien kan worden.

Ondertussen zitten we niet stil. We hebben ook het project 'erfgoedexpert in de klas' gelanceerd. De collectie Ghysels werd daar heel vaak voor gebruikt. Ik heb zelf ook vaak aan het proefproject meegedaan, niet alleen in scholen, maar ook eens op een namiddag voor senioren. Ik heb er de inleiding gegeven en we zijn toen live met de computer naar de collectie gegaan. Een erfgoedexpert heeft alles uitgelegd over de tijd van de dansnamiddagen en de orgels. Het was een heel interactieve en boeiende namiddag.

Wat zijn de denksporen nu? Er is één mogelijke locatie in Antwerpen, één in Mechelen en er is het Openluchtmuseum Bokrijk in Limburg. De selectie is gemaakt. Er zijn ook antwoorden gekomen van de eigenaars, maar die zijn nog niet zo lang binnen, ze worden nu verwerkt.

Naast de drie potentiële gastheren, Antwerpen, Mechelen en Bokrijk, hebben we ook een begeleidingscomité met deskundigen: Dirk Aerts van Behoud en Beheer stad Antwerpen, Jo Santy van het Muziekinstrumentenmuseum, Bjorn Isebaert, specialist mechanische orgels, Hilde Schoefs, conservator van het Openluchtmuseum Bokrijk, Anne Mees, directeur van Resonant, Leon Smets, deskundige Behoud en Beheer en lid van de Topstukkenraad en

natuurlijk ook ons afdelingshoofd Erfgoed Marina Laureys. Zij zitten allemaal samen en werken mee aan de toekomstnota.

De zoektocht van de afgelopen jaren naar een permanente ontsluiting van de collectie in een meer museale context bewijst dat er inderdaad geen mirakeloplossing is. We kunnen dit niet regelen in een-twee-drie. Het is een vaststaand feit dat ik deze zomer, op 17 juli 2013, een brief heb ontvangen van het Antwerpse college van burgemeester en schepenen, waarin men meedeelde te zullen onderzoeken of de collectie Ghysels definitief bewaard en ontsloten kan worden in het nog te restaureren Vleeshuis. Het bestuur geeft aan om binnen het kader van de nieuwe meerjarenplanning te onderzoeken hoe dat inhoudelijk en financieel kan worden waargemaakt.

Op dit ogenblik staat de stad Antwerpen in voor het behoud en beheer van de collectie Ghysels en ze wordt daarvoor vergoed door de Vlaamse Gemeenschap. Op voorstel van het begeleidingscomité wordt nu met de stad Antwerpen afgesproken om vanaf het voorjaar van volgend jaar, een keer per maand een rondleiding in de orgelcollectie in het depot in Kallo te organiseren, dit naar analogie met de wijze waarop het Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA) werkt voor het Panamarenkohuis en nu ook het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) voor het appartement Jozef Peeters.

Het huurcontract van het depot bij Katoen Natie wordt jaarlijks verlengd. De huur bedraagt 36.300 euro per jaar, maar ik herhaal dat er een doorbraak is doordat de stad Antwerpen en wij in de richting van het Vleeshuis kijken. Op die manier zouden we een goede samenwerking kunnen hebben.

Mijnheer Arckens, ik kom tot de algemene problematiek. U weet dat we in het cultureel-erfgoedbeleid heel complementair werken met de verschillende bestuursniveaus. Het is heel goed geregeld wat heel lokaal gebeurt, stedelijk en gemeentelijk, provinciaal en op het Vlaams niveau. Dat is ook zo wat het depotbeleid betreft. In het zoeken naar oplossingen voor de depotproblematiek – want die is er effectief – zijn er verschillende spelers. Er zijn de collectiebeheerders zelf, de musea, de archiefinstellingen en de erfgoedbibliotheken, en ze hebben allemaal een verantwoordelijkheid voor het erfgoed dat ze verzamelen en beheren. Ze staan ook in voor een kwaliteitsvolle bewaring van hun collectie. Door de beleidsaandacht die hieraan wordt besteed, is er op organisatieniveau een duidelijke evolutie voelbaar en er wordt ook steeds meer overgegaan tot onderlinge samenwerking en afstemming. Er ontstaan gezamenlijke depots en de collectiemobiliteit wordt gestimuleerd.

Ze staan uiteraard niet alleen in deze opdracht, dat zou jammer zijn. Ze worden ondersteund door acties vanuit verschillende bestuursniveaus, maar daar speelt het complementaire beleid. Ik schets eerst wat de Vlaamse overheid doet. We spelen op drie manieren een rol in de depotproblematiek: door het geven van structurele subsidiëring, door infrastructuursubsidies en door een beleidsvoorbereidende en coördinerende rol.

Ik diep dit even wat verder uit. De structurele subsidiëring van de Vlaamse overheid gebeurt door het ondersteunen van de provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie om een regierol op te nemen. De Vlaamse overheid geeft ook structurele subsidiëring aan diverse organisaties met een landelijke reikwijdte. Het gaat dan over de collectiebeherende organisaties, musea, culturele archiefinstellingen en de Vlaamse erfgoedbibliotheek, voor een kwaliteitsvol behoud en beheer van de collecties. Het is een van de vier basisfuncties. Het gaat ook over het steunpunt FARO, de landelijke expertisecentra en de lokale erfgoedcellen, die als dienstverlenende organisaties actief zijn. En het gaat natuurlijk ook over het Centrum voor Agrarische Geschiedenis en het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur. Zij zetten hun kennis in ten gunste van de noden in het veld. Via het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI) geeft de Vlaamse overheid infrastructuursubsidies. De problematiek van de depots is een van de prioriteiten. We hebben dat reglement deze legislatuur ook in die zin aangepast. We hebben de depotproblematiek veel prominenter aan bod gebracht in dat reglement als een van de prioriteiten. Dat is belangrijk.

Ten slotte hebben we een beleidsvoorbereidende en coördinerende rol. Een voorbeeld daarvan is het onderzoek van 2011 dat ik liet uitvoeren door de Universiteit Antwerpen – u hebt er ook naar verwezen –: ‘De huidige, mogelijke en wenselijke rol van private spelers bij het bouwen, verbouwen of herinrichten van depotinfrastructuur’. De problematiek wordt er geanalyseerd. Op basis daarvan hebben we lessen getrokken. We hebben een aantal knelpunten aangepakt. Zo hebben we het FoCI aangepast. We hebben de aanwezige kennis binnen de Vlaamse overheid in een kennisnetwerk gebundeld, zichtbaar en toepasbaar gemaakt. Ook de provincies en de VGC zijn daarin vertegenwoordigd.

Ik heb de provincies en de VGC al een aantal keer vermeld. Zij voeren binnen de gevraagde regierol een regionaal depotbeleid op maat van de aanwezige collectiebeheerders op hun grondgebied en hun noden. Sommige provincies hebben daarin al een langere traditie. Hiervoor werden cultureel-erfgoedconvenanten afgesloten voor de periode 2009-2013. De opdracht werd gecontinueerd en verankerd in de bevoegdheden van de provincies via het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet.

De administratie voerde in het voorjaar 2013 een evaluatie uit van deze convenanten met de provincies. We kunnen vaststellen dat er sinds 2009 grote stappen gezet zijn. Alle provincies voerden intussen onderzoek naar de noden en stippelden een beleid, dat moet worden gefaseerd, uit. Dat beleid omvat ondersteuning en vorming via generieke instrumenten, bijvoorbeeld een vormingsaanbod of de mogelijkheid tot groepsaankoop. In dat verband wordt binnenkort de Depotwijzer gelanceerd. Verder omvat het: begeleiding en advies op maat voor het optimaliseren van de bewaring in situ; noodinfrastructuuroplossingen of een transitdepot; een geaggregeerd registratiebeleid, met initiatieven als Move en Erfgoedplus.

De aanpak varieert van provincie tot provincie. Men kijkt wat de lokale opportuniteiten zijn en of daarop kan worden ingespeeld. Binnen elke provincie werd bijkomende tewerkstelling gerealiseerd met de aanstelling van depotconsulenten. Sommige provincies voorzien in investeringssubsidies. Daar is er provinciale verscheidenheid, wat ook logisch is als we dat aan hen toevertrouwen. De provincies investeren zelf ook in depotinfrastructuur. Voor de realisatie van dit beleid wordt samengewerkt met andere spelers, soms ook interprovinciaal. De jaarverslagen van de provincies tonen dat ook heel duidelijk aan.

Ook de lokale overheden, de steden en gemeenten, spelen een rol. Dat staat ook heel duidelijk in de beleidsprioriteiten die we hebben vooropgesteld voor de steden Antwerpen, Gent, Brugge, Mechelen en Leuven en door cultureel-erfgoedconvenanten met intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Er zijn dus, collega Arckens, collega's, heel wat stappen gezet. Er is heel wat in beweging. De problematiek is aanzienlijk. We proberen er op alle vlakken aan tegemoet te komen.

Mijnheer Arckens, u vraagt naar het standpunt inzake ontzaming en weescollecties. De depotproblematiek beperkt zich inderdaad niet tot infrastructuur. Het gaat ook over een degelijk collectiebeleid, waarbij duidelijke keuzes worden gemaakt over wat bewaard wordt, waarvoor beter elders een onderkomen wordt gezocht en wat misschien niet bewaard hoeft te worden. Er moeten dus echt keuzes worden gemaakt. We moeten naar een integrale aanpak. Dat houdt in dat alle aspecten worden meegenomen, zowel de fysieke infrastructuurproblematiek als de beheersproblematiek. Vanuit die visie is het belangrijk om na te denken over ontzamen en weescollecties. Het gaat erom een kwaliteitsvol, maar ook kostenefficiënt behoud en beheer te voeren.

Alle bestuursniveaus benadrukken in hun cultureel-erfgoedbeleid dan ook het belang van een doordacht en degelijk afstotings- en verzamelbeleid. Dat blijft vaak problematisch wegens juridische aspecten die meespelen maar ook wegens het aspect ‘waardering’. Het inschatten van de waarde van collectiestukken is zeer contextgebonden. Wat men vandaag wel of niet waardevol acht, kan in de toekomst veranderen. Dat is voor vele collectiebeheerders een belangrijke reden om een selectiebeleid te voeren. De Vlaamse overheid neemt dat aspect

mee in de beheersovereenkomsten met de collectiebeherende organisaties. De provincies nemen dit aspect expliciet op binnen de werkgroep selectie en waardering. Voor verschillende soorten erfgoed kan er worden gestreefd naar nog meer globale afspraken en afstemming.

Ook rond bepaalde thema's, zoals religieus erfgoed of agrarisch erfgoed, kan er een globaal collectiebeleid worden gevoerd. Dat is een taak van de lokale cultureel-erfgoedcellen, de provinciale consultants, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed (FARO) en de landelijke expertisecentra waarnaar ik daarnet verwees.

De oefening 'hoe te bewaren' wordt meegenomen in het regionale depotbeleid van de provincies. Rekening houdend met de waarde die wordt toegekend aan collectiestukken, met de vereiste bewaaromstandigheden en met overwegingen naar kostenefficiëntie, kunnen keuzes worden gemaakt. Ik benadruk wel dat het steeds de verantwoordelijkheid en keuze van de collectie-eigenaar blijft. Het is moeilijk om zomaar in te grijpen. Natuurlijk doen we dat onrechtstreeks wel met onze topstukkenlijst, maar dat is een heel andere problematiek. Op die manier proberen we wel, als het echt belangrijk is, ervoor te zorgen dat er niets fout loopt. Voor de rest gaan we uit van keuzes die ook door de beheerders en de lokale expertise, uiteraard mits ondersteuning, worden gemaakt.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

De heer Marius Meremans: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Als ik het goed begrijp, is er wel degelijk een doorbraak in dit dossier en zou de stad Antwerpen overwegen om de collectie na restauratie op te nemen in het Vleeshuis. Die was normaal gepland voor 2012, maar waarschijnlijk heeft het wat vertraging opgelopen. Ik ben er in elk geval blij om.

Ik ben het volledig met u eens dat er geen mirakeloplossing is. Ik hoop dat het eindelijk een bestemming kan krijgen en op deze wijze ontsloten wordt. Ik heb daar wel vertrouwen in.

De huurprijs die wij betalen voor het depot van Katoen Natie bedraagt, als ik het goed voorheb, 33.000 euro. Is dat correct of heb ik het verkeerd begrepen?

Minister Joke Schauvliege: Het is 36.300 euro.

De heer Marius Meremans: Oké. We zijn in blijde verwachting. Ik hoop dat de collectie uiteindelijk een waardige bestemming kan krijgen.

De voorzitter: De heer Erik Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Mijnheer Wienen, 'Timeo Danaos et dona ferentes', ik vrees de Grieken vooral wanneer ze met geschenken afkomen. (*Opmerkingen van de heer Wim Wienen*)

Minister, ik dank u voor de kwaliteit van uw antwoord. Ik meen dat. Ik zal het geheel nog eens grondig nalezen.

Ik weet niet of u de discussie over het Kunstendecreet met de mensen van Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) daarnet hebt kunnen volgen. Ik heb een bijkomende vraag gesteld over de rol van de provincies. Wel, ik zie ze hier natuurlijk heel duidelijk. U legt ook heel duidelijk uit dat het provinciaal niveau uiteraard een onmisbare schakel is in kunst- en erfgoedproblematiek.

Minister, wat het financiële plaatje betreft, herinnert u zich vast het minidebat dat we hebben gevoerd naar aanleiding van actualiteitsvragen in verband met de financiering van de musea. Ik weet dat het depotbeleid voor u een primordiale zaak is. Dat blijkt ook uit uw beleidsbrieven enzovoort. In de nasleep van het debat over de financiering van musea is de grote bezorgdheid eigenlijk al geuit door enkele museumdirecteuren, namelijk dat er gewoon geen geld is. Ik vraag mij af hoe men een primair depotbeleid kan voeren wat uw musea betreft – de 29 musea die rechtstreeks van u afhangen –, wanneer er financieel niet op wordt vooruitgegaan. Dat is mijn bijkomende vraag.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Arckens, we hebben deze discussie over de museumronde al gehad. We hebben daarin een aantal heel uitdrukkelijke keuzes gemaakt op basis van adviezen die we hebben gekregen van de beoordelingscommissie. Wij hebben een aantal musea meer middelen gegeven. We hebben de middelen van de 1 eurosubsidie in de pot gestopt en hebben een herverdeling doorgevoerd. Daar is rekening mee gehouden bij de beoordeling van de musea en bij de toekenning van de middelen. Vroeger lag onder meer door de compensatie van de 1 euromaatregel meer de nadruk op de publiekswerking. Dat speelt nu ook nog altijd mee. Door die pot nu anders te verdelen, hebben we meer rekening gehouden met de depotproblematiek en de manier waarop daarmee wordt omgegaan.

Ik heb daarnet ook gezegd dat er heel grote noden zijn. We moeten daar niet blind voor zijn en die ook niet minimaliseren. Het is echter niet realistisch te zeggen dat we binnen een handomdraai met 2 miljoen euro extra middelen de volledige depotproblematiek in Vlaanderen kunnen oplossen. Het gaat over veel meer. We moeten dat stapsgewijs doen. Ik heb daarnet proberen schetsen hoe we dat doen. We stellen een aantal prioriteiten vast. Dat lijkt me de enige juiste weg om dat te doen zonder daarom over grote extra budgetten te beschikken. Dat is in deze periode jammer genoeg niet realistisch omdat de financieel-economische toestand dat niet toelaat.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

– *De heer Paul Delva treedt als waarnemend voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Yamila Idrissi tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de sluiting van het Herman Teirlinckhuis in Beersel
- 2228 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het Herman Teirlinckhuis
- 2263 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Erik Arckens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de reacties op de aangekondigde sluiting van het Herman Teirlinckhuis
- 2300 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de sluiting van het Herman Teirlinckmuseum in Beersel
- 2316 (2012-2013)

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Schauvliege.

Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Minister, het schepencollege van Beersel besloot onlangs om het Herman Teirlinckhuis vanaf 2014 te sluiten, er dit najaar geen activiteiten meer te organiseren en zo mogelijk de vaste collectie over te dragen aan een andere erfgoedbeheerder. De burgemeester en schepenen motiveren de beslissing vanuit de beperkte publieke belangstelling en de financiële noden van de gemeente.

Dit nieuws stootte de laatste weken op steeds minder begrip. Kranten, literatuur- en toneelkenners en literatuurwetenschappers noemen de beslissing ondoordacht en bekritisieren

tegelijk het oubollige karakter van het museum. Vrijdag 13 september vond er een extra zitting van de gemeenteraad plaats over de kwestie.

De streekvereniging Zenne en Zoniën opende in 1979 het Teirlinckhuis. Niet veel later kocht de gemeente het gebouw op. Het museum is een van de laatste tekenen die herinneren aan de belangrijke en uiterst veelzijdige schrijver Herman Teirlinck, directeur van La Cambre en cultureel adviseur van wijlen Koning Boudewijn. Hij speelde een belangrijke rol in de opgang van de literatuur in Vlaanderen en was de eerste schrijver die met de Grote Prijs der Nederlandse Letteren bekroond werd.

De Herman Teirlinck Stichting vraagt dat, los van alle partijpolitieke belangen, bekeken wordt hoe de presentatie en de werking van het museum kunnen worden geactualiseerd. Tastbare sporen van ons cultureel verleden, zoals een schrijverswoning, zijn onvervangbaar. Het zijn plekken die de geschiedenis aanwezig maken en die als startpunt dienen voor een nieuwe kijk op het verleden en onze herinnering eraan.

Minister, wat vindt u van de beslissing van het schepencollege van Beersel? Welke mogelijkheden ziet u om dit huis te redden, gelet op het belang van Herman Teirlinck en het belang dat eigenlijk ook Beersel overschrijdt? Zult u stappen ondernemen om de sluiting van het Herman Teirlinckhuis tegen te gaan?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Ik wil mijn waardering uitspreken voor de mooie tekst van mevrouw Idrissi. Herman Teirlinck zou die zelf zeker waarderen. De mijne is iets minder literair en gaat meer over de politieke context en de toekomst van dergelijke initiatieven.

De gemeente heeft beslist dat het Herman Teirlinckhuis moet worden gesloten omdat ze zelf niet langer kan instaan voor het openhouden ervan en zet dus alle activiteiten stop.

Als cultuurliefhebber vind ik dat uiteraard jammer, niet enkel omwille van de figuur van Herman Teirlinck, maar ook omdat het huis een authenticiteit uitstraalt. Dat is echter onvoldoende om het als museum of als huis open te houden met enkel die functie.

Ik kan ook begrip opbrengen voor de beslissing van het gemeentebestuur van Beersel. Er bestaat een tegenstelling tussen het belang van de schrijver/auteur Herman Teirlinck, die een nationale uitstraling heeft enerzijds en een lokaal bestuur zoals die kleine gemeente Beersel, dat dat huis moet openhouden anderzijds. Het lokale belang botst bij wijze van spreken met het nationale belang. En ik kan er dan ook begrip voor opbrengen dat het gemeentebestuur dit niet meer kan dragen.

Die draagkracht is een belangrijk punt. Zoals sommige critici hebben gezegd, is het huis oubollig en verouderd. Dat heeft te maken met het feit dat een lokaal bestuur daar alleen niet kan voor instaan. Hoe dan ook is niets zieliger dan een museum ter ere van een lokale grootheid dat dan staat te verkommeren of wordt gesloten. Wanneer een museum maar nauwelijks kan worden onderhouden, dan moet daar een oplossing voor gevonden worden. En daarvoor richten wij ons tot u, minister.

De gemeente Beersel is trouwens niet de enige gemeente die met een dergelijk probleem wordt geconfronteerd. Er zijn nog gemeentebesturen die dezer dagen museale delen van de stad willen of moeten afbouwen omdat het vaak gaat om een financieel probleem of een probleem van draagkracht van dat lokale bestuur.

De crisis, zoals u daarnet zei in het kader van de depotbespreking, speelt daar natuurlijk ook een grote rol in. Zo dreigen in Vlaanderen nog een aantal initiatieven als het Herman Teirlinckhuis verloren te gaan. Ik denk ook niet dat we er met een simpel behoudverhaal doorheen komen. Er zal meer creativiteit aan te pas moeten komen.

Ik wil even verwijzen naar het voorbeeld in mijn provincie. In Ingooigem, deelgemeente van Anzegem, staat het Lijsternest, het befaamde huis van Stijn Streuvels, waar hij, over het

landschap kijkend, zijn grote werken heeft geschreven. Dat was al een hele tijd een provinciaal museum en krijgt nu een nieuwe functie. Het wordt omgevormd tot een soort van schrijvershuis, idem dito voor een bijgebouw. Ofwel geeft men aan zo'n huis een hedendaagse betekenis, ofwel moet men proberen het op een andere manier te beschrijven door delen ervan over te brengen naar een andere plaats enzovoort. Men moet in elk geval iets met die nalatenschap doen.

Ik pleit voor een levendig systeem, voor iets wat hedendaagse betekenis heeft. En als dat zo is, dan zou dat zelfs deel kunnen uitmaken van een breder letterenbeleid, waarbij Vlaanderen ook op het vlak van schrijversresidenties zelf initiatieven neemt. In het geïntegreerd letterenbeleid waar u het vaak over hebt, beheert de administratie maar ook het Vlaams Fonds voor de Letteren soms een aantal van die schrijversresidenties. Dan denk ik dat dit meer dan een museale functie moet krijgen. Dat moet veel breder zijn dan dat. Dan kan het wellicht nog een toekomst hebben. In ieder geval gaat dit de draagkracht van de gemeente te boven.

Minister, kunt u of zult u een initiatief nemen om het Herman Teirlinckhuis te behoeden voor sluiting? Hebt u er een zicht op of er nog dergelijke lokale cultuur- of erfgoedinitiatieven onder druk staan, omdat ze bedreigd zijn met sluiting of door aftakeling? Zijn die al dan niet aangemeld bij u? Bent u het met me eens dat het openhouden van dergelijke initiatieven vaak de draagkracht van de gemeente overstijgt? Ziet u hiervoor een oplossing in intergemeentelijke samenwerking? Kan en mag de provincie ter zake eventueel een rol spelen, zoals bij het Lijsternest? Kan Vlaanderen bijkomende ondersteunende maatregelen nemen? Kan een koppeling van functies, waarbij het museale slechts een randfunctie wordt, eventueel een oplossing bieden? Ik probeer dit in een bredere context te plaatsen, net om het een mogelijke oplossing te kunnen geven.

De voorzitter: Mijnheer Arckens, ik weet dat u een uitgebreide bibliotheek hebt. Die zal ook wel een aantal werken van Herman Teirlinck bevatten.

De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Voorzitter, er zit wel een werk tussen, Het ivoren aapje, maar ik heb het eerlijk gezegd niet gelezen. Ik beloof u plechtig dat ik tegen de volgende vergadering dat boek zal hebben gelezen en daar ook verslag over zal uitbrengen.

Voorzitter, minister, geachte leden, de gemeente Beersel heeft aangekondigd het Herman Teirlinckhuis te willen sluiten. De redenen daarvoor zijn van financiële aard en worden gerechtvaardigd door de tanende belangstelling en de geringe interesse van de lokale bevolking. Op dit besluit zijn er hevige reacties gekomen uit de culturele sector. Herman Teirlinck is natuurlijk een icoon van onze letterkunde en cultuur. Niemand zou dus graag dit museum zien verdwijnen. Een petitie is opgestart en tal van culturele prominenten hebben in het debat stelling genomen. Minister, men roept u op om in te grijpen. Het protest is begrijpelijk en het belang van ons literair erfgoed moet worden verdedigd.

Toch kan ook enig begrip worden getoond voor het middelengebrek van de gemeente. De burgemeester zelf, de heer Hugo Vandaele, heeft verklaard dat het hier om een gemeenteoverschrijdende zaak gaat, die het best zou worden overgenomen door de Vlaamse overheid. Hij is bereid om daarover te overleggen. Zowel de culturele sector als de gemeentelijke overheid doet dus een oproep aan u. Over welke informatie beschikt u met betrekking tot deze zaak en welk standpunt neemt u in? Wat ligt er binnen uw bevoegdheidsmogelijkheden? Bestaan er noodplannen voor dit soort moeilijkheden bij lagere overheden?

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, minister, geachte leden, ik ben erg blij – en ook een beetje bescheiden – dat ik te gast mag zijn in deze commissie Cultuur. Ik denk dat iedereen wel begrijpt dat ik de vraag veeleer vanuit een regionale reflex stel, en minder vanwege mijn

culturele bagage. Toch vind ik het heel belangrijk te kunnen vernemen wat de Vlaamse overheid van plan is met het Herman Teirlinckmuseum. Minister, u weet dat mijn vraag eigenlijk gericht was aan minister Bourgeois, precies omdat ik dit veeleer bekijk vanuit een regionaal oogpunt. Daarom zijn mijn vragen ook enigszins anders opgesteld.

De problematiek is hier al geschetst. Er is ook al meermaals gezegd dat Herman Teirlinck sowieso gerenommeerd was als roman- en toneelauteur, maar ook als dichter. Twee jaar geleden werd de woning inderdaad eigendom van de gemeente, die sindsdien de werking blijft verzekeren en in het licht van de financiële mogelijkheden, maar ook gezien het bezoekersaantal, moeite heeft om dat huis te blijven openhouden.

Er was inderdaad heel veel protest uit de culturele wereld tegen de sluiting. Nadat de Studio Herman Teirlinck ook al werd opgedoekt, zou met dat huis immers eigenlijk het laatste grote restant van de herinnering aan Herman Teirlinck uit onze huidige samenleving verloren dreigen te gaan.

Het gemeentebestuur heeft inderdaad aangegeven een ander onderkomen te willen verzorgen. Daartoe zou het de minister van Cultuur, de gouverneur van de provincie Vlaams-Brabant en ook de voorzitter van vzw 'de Rand' aanschrijven. Het huis bevindt zich inderdaad in de Vlaamse Rand rond Brussel, waar de Vlaamse Regering, via onder meer die vzw, heel sterk inzet op het behoud van het Nederlandstalige karakter van de streek. Dit ligt in Beersel, dat deel uitmaakt van de zuidwestrand. Aangezien de heer Teirlinck ook een typisch en heel gerenommeerd Vlaams schrijver is, zijn die zaken alleszins voor mij nauw met elkaar verbonden. Het is zeker belangrijk dat de minister bevoegd voor die Vlaamse Rand daar ook de nodige aandacht aan geeft, en ervoor zorgt dat die geschiedenis kan blijven.

Minister, bent u bereid uw steun te verlenen om het museum open te houden? Kan volgens u de collectie van het museum in zijn geheel een onderkomen vinden in de Vlaamse Rand rond Brussel? Aan minister Bourgeois wou ik vragen in welke mate hij, vanuit zijn bevoegdheid voor de Vlaamse Rand, wil worden betrokken bij de herbestemming van het huis. Ik zal die vraag later eens stellen. Minister, welke bestemming moet het huis volgens u krijgen? Welke rol ziet u met betrekking tot de herbestemming van het huis en het verlenen van een onderkomen voor de collectie?

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

De heer Marius Meremans: Ik zal iets scherper zijn, want ik heb hier wat moeite mee. Maria Speermalie is een roman van de achtbare schrijver. Op het einde van de roman heeft die er alles aan gedaan om het familiebezit te bewaren. Ik zie dat onze collega's dat erfgoed willen bewaren. Ik vind het gewoon jammer dat ze er niet in zijn geslaagd hun partijgenoten daarvan te overtuigen in de desbetreffende gemeente.

Ik heb hier moeite mee, en ik zal u zeggen waarom. Stel u nu even voor dat elke gemeente en stad in Vlaanderen die minder bezoekers krijgt, die moeite heeft, zou zeggen dat dit niet bij haar past, dat het overstijgend is, dat men er zegt: sorry, Vlaamse Gemeenschap, trek uw plan ermee. Ik vind dat een slechte houding. Ik heb vernomen dat er op geen enkel moment in die gemeente overleg is gepleegd. Als men te weinig bezoekers heeft, dan zijn er provinciale museumconsulenten. Waarvoor dienen die dan?

Ik hoor verontwaardiging. Als steden bijvoorbeeld minder geld geven aan culturele organisaties, dan stuift het er, en hier lees ik dan dat dit overstijgend is, dat het te veel is voor die gemeente. Ik vind dat de gemeente ook verantwoordelijk is in dezen, net zoals steden die verantwoordelijkheden hebben. Het gaat niet op om, als het niet goed gaat, alle verantwoordelijkheid – hupsakee – naar Vlaanderen te schuiven. Dat is een precedent: het is weg van onze tafel, het is weg uit ons budget, laat Vlaanderen maar betalen. Ik vind dat geen goede houding, ook niet van bestuurders.

Wel kan ik begrijpen dat men bekijkt wat er fout is als er weinig bezoekers zijn, wat men kan verbeteren, dat men dan de stap zet naar de provincie met de vraag om dat te ondersteunen, met de vraag hoe men dat gaat doen, dat men de stap naar de Vlaamse Gemeenschap zet om te vragen hoe wij hier samen uit kunnen komen. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid. Men mag niet zomaar alles afschuiven op Vlaanderen. Dat vind ik geen goede houding. Mocht elke gemeente dat toepassen, dan is het gedaan met cultuur en erfgoed in Vlaanderen: daarvan ben ik overtuigd. Ik heb daar dus heel veel moeite mee. Men kan beslissen het project te herdenken. Men kan beslissen om oplossingen te zoeken. Hier sluit men gewoon. Men veegt dit van tafel. Ik vind dat geen goede houding, en ik vind dat dit hier wat scherper mag worden gesteld. We moeten dat ook durven te zeggen aan onze mandatarissen in de gemeenten en steden, en ik zal daarvoor ook de eerste zijn.

Minister, hebt u er weet van dat de schepenen in kwestie van de gemeente Beersel vooraf hebben gesteld dat er een probleem was en hebben gevraagd wat daaraan kon worden gedaan, voor er een beslissing is genomen in de gemeenteraad? Laat het heel duidelijk zijn: natuurlijk is dit heel belangrijk. Natuurlijk is dat erfgoed. Natuurlijk moet men dat bewaren. Alleen is het een gedeelde verantwoordelijkheid.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Ik geef de heer Meremans helemaal gelijk. Ik zal hem de adressen bezorgen van de steden en gemeenten waar zijn partij in de meerderheid zit en dezelfde maatregelen neemt.

De heer Marius Meremans: Ja, nee, nee, nee. Dat moet eens gezegd worden. Ik heb moeite met selectieve verontwaardiging.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Er is ook selectieve verontwaardiging van uw kant.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Aangezien er hier ambiance is, wil ik niet achterblijven. Ik vind dit heel kort door de bocht. Beersel is echt niet de grootste gemeente in de Vlaamse Rand. Ik ben in mijn gemeente burgemeester. Ik weet hoe wij er financieel voor staan. Het openhouden van een museum, zelfs het museum van een gigantisch groot schrijver, is voor een gemeente zeer moeilijk. Tenzij je Antwerpen, Gent of Brussel bent. En dan nog want ik hoor dat men daar ook veel moet schrappen. Als de Vlaamse overheid de gemeenten steeds meer oplegt in tal van domeinen en daar steeds minder middelen tegenover plaatst, moet je niet verwonderd zijn dat er vragen worden gesteld aan de voogdijoverheid over iets dat van een bovengemeentelijk karakter is. Dat is heel normaal.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Het Herman Teirlinckhuis in Beersel heeft inderdaad het nieuws overheerst, niet alleen regionaal maar ook nationaal. Het is om twee redenen bijzonder waardevol. Eerst en vooral door de collectie. Er zijn zeer waardevolle archiefdocumenten, oude drukken, museale objecten en documentatiemateriaal over Herman Teirlinck, een van onze belangrijkste Vlaamse auteurs. Die collectie vraagt om actie. Ten tweede is er de woning van Herman Teirlinck, die sinds 1981 een invulling kreeg als private kunstgalerie.

Een aanzienlijk deel van de collectie is al eigendom van het Letterenhuis in Antwerpen. Dat deel was als bruikleen ondergebracht in het Herman Teirlinckhuis in Beersel.

Ik heb daarnet in verband met het depotbeleid een onderscheid gemaakt tussen de geschiedenis en de mechaniek van het cultureel-erfgoedbeleid. We werken daar complementair. Iedereen heeft er zijn of haar taak: lokaal en via de erfgoedsamenwerkingen. De steden hebben er een belangrijke opdracht, naast de provincies en de Vlaamse overheid. Dat geldt globaal voor het cultureel-erfgoedbeleid maar ook voor onze archieven. Wij

proberen die zoveel mogelijk samen te houden. Als al een groot deel van die collectie eigendom is van het Letterenhuis in Antwerpen, is het logisch dat wij ernaar moeten streven dat, wat daar nu nog is en geen eigendom is van het Letterenhuis, kan overgaan naar het Letterenhuis.

U weet dat wij het Letterenhuis subsidiëren vanuit het Cultureel-erfgoeddecreet. Het kan garant staan voor een kwalitatief beheer en een kwalitatieve ontsluiting van de collectie.

Wij hoorden dat er in Beersel beslissingen werden genomen. Het is zoals de heer Meremans zegt: de gemeente heeft een beslissing genomen zonder voorafgaand overleg. Maar de beslissing is voorwaardelijk. De gemeente heeft zich voorgenomen overleg te plegen met de Vlaamse overheid en de provincies. Toen het nieuws ons via de pers ter ore kwam, hebben wij meteen contact opgenomen met de gemeente en het Letterenhuis. Wij hebben die mensen meteen uitgenodigd.

Zowel de gemeente Beersel als het Letterenhuis staat ervoor open om de collectie over te maken aan het Letterenhuis. Het overleg loopt nu verder tussen beide partijen. Dat is goed nieuws: de collectie kan samenblijven en dat kan kwalitatief gebeuren.

Een tweede actie betreft het gebouw. De gemeente heeft aangegeven dat zij het gebouw moet verkopen om financiële redenen. Het is altijd het recht van een bestuur om daarover een beslissing te nemen. Ik wil echter wel mogelijke partners samenbrengen met het oog op een verdere culturele toekomst voor het huis.

De vraag werd ook gesteld aan collega-minister Geert Bourgeois, bevoegd voor de Vlaamse Rand. Hij heeft aangegeven open te staan om aan dit overleg deel te nemen. Bovendien heeft hij aan zijn administratie gevraagd om de procedure op te starten voor een onderzoek naar de erfgoedwaarde van de site en naar eventuele beschermingsmaatregelen die daar moeten worden genomen.

Mijnheer Caron, mijnheer Arckens, in budgettair moeilijke tijden hebben lokale overheden het niet altijd gemakkelijk om dergelijke werking op een kwalitatieve manier voort te zetten. Het cultureel-erfgoedbeleid van de Vlaamse Gemeenschap is bij uitstek een complementair beleid, waarbij elk bestuursniveau verantwoordelijkheid moet opnemen. Het lokale cultureel-erfgoedbeleid komt dan ook toe aan de lokale overheid. De Vlaamse Gemeenschap sluit cultureel-erfgoedconvenants met intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. We geven hun daar middelen voor zodat ze daar lokaal op kunnen inspelen. Deze samenwerkingsverbanden ontvangen hiervoor een aanzienlijke jaarlijkse werkingssubsidie. Het blijft echter de bevoegdheid van de lokale overheid om prioriteiten te stellen en keuzes te maken binnen het lokale beleid. Een algemeen overzicht van de besparingsmaatregelen heb ik niet.

Mijnheer Caron, u vraagt of ik oplossingen zie. Het antwoord op deze vraag sluit aan bij dat op de vorige vraag. Het belang van elk initiatief is verschillend en moet door elke inrichtende macht zelf ingeschat worden. In het kader van het complementair beleid staan deskundigen ter beschikking. Ik heb daarnet verwezen naar de provincies. Er zijn culturele archiefinstellingen met een kwaliteitslabel voor hun kwaliteitsvolle werking. Daarnaast kan de Vlaamse Gemeenschap subsidies toekennen aan culturele archiefinstellingen ingedeeld bij het Vlaamse niveau. Het is aan de provinciale en de lokale besturen om ondersteuning te bieden op hun beleidsniveau. Wij ondersteunen via de cultureel-erfgoedconvenants het lokale cultureel-erfgoedbeleid. Uw suggestie dat wij de lokale besturen aan hun lot overlaten, klopt niet. Er is goede ondersteuning. Er zijn goede afspraken gemaakt.

Zo maakt ook Beersel, waar het Herman Teirlinckmuseum zich bevindt, deel uit van de projectvereniging Cultuurregio Pajottenland & Zennevallei, waarmee de Vlaamse Gemeenschap een convenant sloot. Voor de uitvoering van dat convenant ontvangt de projectvereniging jaarlijks een werkingssubsidie van 300.000 euro.

Nogmaals, de beste manier om eruit te geraken, is overleg plegen en bepalen wie welke rol zal opnemen. Toen het nieuws mij ter ore kwam, heb ik heel snel contact genomen met de gemeente en het Letterenhuis om over de collectie duidelijkheid en zekerheid te hebben. Met het gebouw is minister Bourgeois bezig. Hij zoekt uit hoe dat kan worden beschermd. We brengen alle spelers samen rond de tafel om te bekijken wat er met die site kan gebeuren.

Dat is de stand van zaken. U ziet dat we direct actie hebben ondernomen. We moeten mee zoeken naar oplossingen, maar ik volg ook een beetje de redenering van de heer Meremans. We kunnen onmogelijk alles overnemen. Als er een lokaal initiatief wordt stopgezet, kan de Vlaamse overheid dat niet telkens overnemen. Dat zou een fout signaal zijn. Dan zouden lokale besturen misschien nog meer zaken afbouwen met in het achterhoofd het idee dat wij het zullen overnemen. We moeten binnen de bestaande regelgeving met alle spelers samen in overleg een oplossing zoeken.

Ik heb begrepen dat de gemeente een voorwaardelijke beslissing heeft genomen en dat er uitdrukkelijk in de beslissing staat dat overleg zal worden gepleegd met al die verschillende niveaus. Ook op gemeentelijk niveau is er bereidheid om in overleg te gaan en te zoeken naar oplossingen binnen de mogelijkheden van de gemeente en van de intergemeentelijke samenwerking en de provincie. Het hoeft dus geen doemscenario te zijn. We moeten rond de tafel blijven zitten om te zoeken naar mogelijke oplossingen.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Minister, ik dank u voor uw uitgebreid en hoopgevend antwoord. Het is hoopgevend te zien dat de collectie naar het Letterenhuis kan gaan en zo gevrijwaard wordt. Ik ben ook blij om te horen dat de beslissing van het gemeentebestuur van Beersel een voorwaardelijke beslissing was. Het is geen definitieve beslissing, want er is dus nog overleg mogelijk en er kunnen nog oplossingen worden gezocht.

Ik treed u bij dat u geen precedent wilt creëren, want anders zal iedere gemeente zo'n beslissing nemen. Omwille van de persoon van Herman Teirlinck en de betekenis die hij heeft voor cultuur, zijn we het aan onszelf als parlamentslid en als beleidsmakers verplicht om na te denken over oplossingen om dit waardevol erfgoed te beschermen en te redden. De pistes die u naar voren schuift, vind ik heel hoopvol.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, minister, ik ga niet herhalen wat mevrouw Idrissi heeft gezegd. Ik sluit me aan, maar ik wil nog een paar andere elementen toevoegen.

Ik wil uitdrukkelijk zeggen dat er in Vlaanderen vaak een spanning is tussen de belangen van een collectie – in dit geval die van Herman Teirlinck en de woning – en de behoever ervan, de inrichtende macht zoals een lokaal bestuur of een vzw. Dat zulke problemen naar boven komen in tijden van crisis, is niet onbegrijpelijk, wat niet belet, mijnheer Meremans, dat de gemeente dit meer vooruitziend had kunnen aanpakken en het overleg zelf had kunnen stimuleren. Ik ben het daarmee eens. Soms moet er een noodsituatie gecreëerd worden of moet er wat mediatieke aandacht zijn, om een evolutie te krijgen.

Er zijn in Vlaanderen veel voorbeelden. Denk aan het Ensorhuis in Oostende en de stedelijke collectie van het stedelijk museum in Oostende, die samengevoegd is met die van de provincie West-Vlaanderen. Dat was enkele jaren geleden een vergelijkbaar proces. Oostende – en dat is veel groter dan Beersel – kon die collectie ook niet meer dragen. Het ging zijn eigen capaciteit te boven. Na jarenlange gesprekken met de provincie is er een oplossing gevonden. Iets van landelijk belang dat moet gedragen worden door een kleine gemeente, is ook niet eerlijk. Op een bepaald moment gaat het niet meer.

Minister, ik heb ook niet gevraagd dat Vlaanderen het zomaar zou overnemen. Ik wil dat even onderstrepen. Ik heb gevraagd of er intergemeentelijke samenwerking mogelijk is, wat de rol

van de provincie zou kunnen zijn. Ik suggereer in mijn vraag bijna een provinciale piste waarbij er via projectsubsidies vanuit de Vlaamse overheid een zekere evolutie kan zijn.

Het Letterenhuis is de plek waar de archiefcollecties van literaire werken moeten kunnen worden bewaard. Dat is de oplossing. Ik ben dus ook hoopvol gestemd met uw antwoord en ik denk dat de piste van overleg een oplossing kan bieden. Ik ben ook blij dat minister Bourgeois het werk mogelijks wil beschermen of dat er 'een andere culturele invulling van het huis zou zijn'. Op zich zijn dat hoopvolle pistes. Ik nodig alle overheden, vzw's, betrokken literatoren uit om constructief mee te denken aan een oplossing en liefst een levendige oplossing, die Herman Teirlinck in de toekomst opnieuw wat zichtbaar maakt.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

De heer Marius Meremans: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Hoopgevend inderdaad, maar wat ik jammer vind – en ik blijf zeuren vandaag – is dat ons erfgoed en onze cultuur weer een beetje negatief in het daglicht komen. We zijn nog maar net naar de Frankfurter Buchmesse geweest om een aantal Vlaamse uitgeverijen en Vlaamse auteurs te ondersteunen en dan kom je terug en zie je dat een schrijvershuis wordt gesloten. Hopelijk komt er een oplossing, maar het is niet de goede methode. Het zou veel positiever geweest zijn als men op voorhand had nagegaan of er oplossingen waren of er een project was waarmee men dan gezamenlijk naar buiten had kunnen komen. Dat zou veel positiever geweest zijn. Maar ja, wie ben ik?

Minister Joke Schauvliege: Ik heb nog niet gezegd dat wij de vzw 'de Rand' erbij betrekken omdat ik denk dat ook daar een mogelijke piste ligt. Bij het overleg met alle betrokken partijen zit ook vzw 'de Rand'. We hebben zelfs gevraagd dat zij dit deel trekken.

Er is nog een mooi voorbeeld. Stijn Streuvels heeft ook een huis dat je kunt bezoeken en waarvan de provincie de trekker is. Het is een mooi voorbeeld van wat je met het Herman Teirlinckhuis zou kunnen doen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■